

Girişimcilik Kavramı

GİRİşİMCİLİK

Girişimcilik, kökleri hayallere dayanan ve değerlerle sonuçlanan bir süreçtir. Diğer bir deyişle hayalleri gerçeğe dönüştürmektir. Girişimcilikte hem soyutluk hem somutluk vardır. Hem düşünsellik hem de eylemsellik vardır. Süreçlerdeki süreklilik girişimciliğin başarıya ulaşmasını sağlar. İnsanoğlu var olduğundan bu yana şu ya da bu şekilde belirtilen süreçleri kullanarak girişimcilik yapmıştır. İnsan hayatını kolaylaştıran her eylem, içinde girişimciliği barındırır. Bu bakımdan girişimciliğin pek çok disiplin tarafından benzer ve birbirinden farklı şekillerde tanımlandığı görölmektedir.

İnsanların sorunlarını çözen, ihtiyaçlarını ve isteklerini gidermek için ürün/hizmet üreten işletmeler ve toplumsal fayda üreten işletme dışındaki kuruluşlar bu üretimleri yapabilmek için vazgeçilmez bir şekilde girişimcilik süreçlerini kullanmak zorundadır. Özellikle son dönemlerde toplumsal alanlarda ortaya çıkan hızlı değişim, girişimciliğin daha fazla kullanılması sonucunu doğurmuştur. Toplumlar daha önceki dönemlere göre günümüzde daha girişimcidirler. İşletmelerin etkilendikleri ama etkileyemedikleri, ekonomik, toplumsal, yasal ve siyasal, teknolojik alandaki hızlı değişim, çeşitli tehdit ve fırsatlar yaratmaktadır. İşletmeler, bunları önceden algılayarak yani öngörerek tehditler için tedbir oluşturmakta, fırsatlardan da yeni iş fikirleri çıkarmaktadır. Bu şekilde hareket eden işletmeler yaşamlarını rahat sürdürmektedirler. Yapamayanların hayatları bitmekte ya da zorlaşmaktadır.

Girişimcilik, hayata yeni başlayan işletmeler için de gereklidir. Bir işletmenin ömrü ne kadar girişimci olduğuna bağlıdır. Girişimcilik, işletmeler için bir defa ya da kesik kesik değil sürekli sürdürebilir olmalıdır.

İçinde bir eylem barındıran girişimcilik terimi ilk defa teoride Fransız Richard Cantillon tarafından 1730'larda kullanılmıştır. Fransızca "entreprendre" fiili girişimcilik yapmak anlamında kullanılmaktadır. Bundan da "entrepreneur" Türkçeye girişimci diye çevirebilecek bir kelime türemiştir. Pek çok şeyde olduğu gibi girişimciliğin kavramlaştırılmasının temeli Endüstri Devrimine dayanmaktadır. Aynı zamanda girişimcilik kavramı çeşitli teori ve çalışmalara da konu olmuştur (Türkiye'de Girişimcilik, 2002,s.33). Günümüze kadar bu kavram değişik açılardan ele alınmış, bu durum tanımlara da yansımıştır. Literatürde farklı girişimcilik tanımları var gibi görünse de esasen yapılan her tanımda girişimciliğin bir yönü ele alınmıştır. Yani her dönemde girişimcilik tanımına yeni bir unsur eklenmiştir.

Girişimcilik: Bir malın veya hizmetin üretim girdilerinin satış amaçlı olarak henüz belirlenmemiş bir bedelle satın alınması ve üretilmesidir.

Girişimciliği, henüz belirginleşmemiş bir bedelle satmak üzere üretimin girdile-
rinin ve hizmetlerinin satın alınması ve üretilmesi (Tosunoğlu, 2003,s.4) olarak 18.
yüzyılda ilk kez tanımlayan Richard Cantillon, girişimciliğin risk alma unsurunu
öne çıkarmıştır. O dönemin koşullarına bakıldığında girişimciliğin ilk kez tanım-
lanması ve kavram haline getirilmesinin yanı sıra girişimciliğin risk barından bir
unsur olduğunun ortaya konulması, bunun günümüzde de hâla artarak geçerlili-
ęini sürdürmesi girişimcilik kültürü bakımından önemli görölmektedir. Geleceğin
tamamen öngörölmediği ortamlarda girişimcilik yapmak, yüksek beklentiler içinde
olmak, genellikle ölçülemeyen, kontrol edilemeyen risklerin önemini daha da art-
tırmaktadır. Bu durumlarda girişimcinin önsezilerinin de kullanıldığı çokça göröl-
mektedir. Zaten girişimcinin en büyük özelliklerinden birisi de sezgileridir.

Diğer yandan Jean Baptise Say'da girişimcilikte üretim girdilerinin örgütlen-
mesi ve yönetilmesi üzerinde durmuş, tanıma bunu eklemiştir. Girişimcilik, bu
tanım ve dönemle birlikte dördüncü üretim faktörü olarak görölmüştür. İktisat
biliminin ekolleri, özellikle iktisat teorisi tarafından, bundan sonraki tüm dö-
nemlerde kapitalist ekonominin gelişmesinde girişimciliğin önemli olduğunu
vurgulamıştır (Durukan,2006, s.28). Hatta Liberalizm ve ekonomik sistem olarak
Kapitalizmde girişimcilik üç özgürlükten biri olarak görölmüştür. Düşünce öz-
gürlüğü, inanç özgürlüğü ve girişimcilik özgürlüğü Günümüzde kapitalizmin tek
sistem olarak liderliğini ilan etmesi girişimciliği daha da önemli hale getirmiştir.
Doğa, emek ve kapital üretim faktörlerini bir araya getiren ve üretime yönlendiril-
len, kendisi de bir üretim faktörü olan girişimcilik diğer üretim faktörlerine göre
bir eylem gerektirmektedir. Girişimciliğin bir üretim faktörü olarak görölmemesi,
üretim eyleminin olmaması anlamına gelecektir ki bu da tüketicinin/ müşte-
rinin ihtiyacı olan mal ve hizmetlerin yokluğunu ya da eksikliğini gösterecektir?
Örneğin, un, şeker, yağ var ancak bunlardan helva yapacak kimse olmaması so-
rununu doğuracaktır.

SIRA SİZDE

Un, şeker ve yağ olmasına rağmen helva yapılamaması örneği hangi açılardan girişimci ve girişimcilikle ilişkilendirilebilir?

Girişimcilik yenilikçilik
(inovasyon) içerir.

Girişimcilik, Joseph A. Schumpeter tarafından daha farklı şekilde ele alınmış
ve yenilikçilik özelliği katılarak dinamizm kazandırılmıştır. Yıkıcı yaratıcılık olarak
adlandırılan, eski yerine yeniye koyma eyleminin girişimcilik olduğunu vurgula-
yarak bu kavrama yeni bir boyut kazandırmıştır. Girişimciliğin yenilik içerdiği,
inovasyon olarak dillendirilen bu eylemin günümüzde eskisinden daha çok öne
çıktığı söylenebilir. Girişimcilikteki yenilikçiliğin, sadece ürün ve hizmetlerde de-
ęil tedarikten pazarlamaya, üretimden örgütlenmeye kadar işletmenin tüm fonk-
siyonlarını içerecek şekilde kapsayıcı olduğu görölmüştür. İşletmenin tüm alanla-
rındaki yenilikler eskiyi yok edeceği için yıkıcı yaratıcılık olarak görölmüştür.

Türkçede girişimciliğin sözlük anlamı (TDK İktisat Terimler Sözlüğü, 2004) “girişimci olma durumu, emek sermaye ve doğayı bir araya getirerek üretim sürecinin bir üretim faktörü olarak tasarlanması, örgütlenmesi ve onun tüm risklerinin üstlenilmesi” şeklindedir. Sözcük olarak girişimcilik Türkçede “müteşebbislik” olarak da kullanılır. Ancak günümüzde girişimcilik kavramı, daha yaygın olarak kullanılmaktadır.

Girişimciliğin dar anlamda yorumlandığı ve kullanıldığı da görölmektedir. Buna göre girişimci sadece iş kurarken var, sonrasında yoktur. Oysa girişimci, girişimcilikteki eylemle hem yeni işletme kurulurken hem de hayatını sürdürürken vardır. Yani girişimci işletmeyi kursun, yöneticiye versin ve işletmenin hayatı sürsün,

girişimci de bir daha rol üstlenmesin şeklindeki bir durum yanlıştır. Girişimcilik işletmenin kuruluşundan başlar, yaşamıyla devam eder ve hiç eksilmez hatta artar. Girişimcilik işletmeler için sürdürülebilir olmalıdır. Girişimciliğin eksik olduğu bir yönetim şeklinde işletme hayatını sürdüremez. Bu da ömrü kısa olan işletmelerin girişimciliği eksiktir, anlamına gelmektedir. Girişimcilik bir kültürdür ve işletmenin tüm fikir ve eylemleri içinde yer alan bir süreçler dizisidir. Süreçlerin bazılarını yapıp bazılarını yapmamak yine eksik girişimcilik olur. Bu da başarıya engeldir. Üstelik başka girişimcilik hareketlerine de olumsuz yansımaları olur.

Sizce girişimcilik neden devamlılık gerektiren bir süreçtir?

SIRA SİZDE

Daha öncede belirtildiği gibi girişimciliğin tek bir tanımını yapmak mümkün değildir. Ancak pek çok tanıma ve gelişimine baktığımızda bir süreçler bütünü olduğu, kapsamında da fırsatları görme, yenilikçilik, risk alma, öngörme ve önceden hareket etmenin var olduğu söylenebilir (Akın Koçak, 2003, s.48) Girişimcilikte mutlaka eylem vardır. Örneğin, fırsatları görmüşsün ancak harekete geçmemişsin, bir eylemin olmamış, bu durumda girişimcilik söz konusu olmaz. Risk alma yelpazesi yüksek olup yenilik, fırsatçılık, öngörme yoksa girişimcilik yine olmaz. Eylemcilik var ancak fırsatçılık, risk alma yoksa yine girişimcilik gerçekleşmez. Dolayısıyla girişimcilik, bu eylemlerin bir araya gelmesiyle ortaya çıkmaktadır. Zaten bu eylem özellikleri olan kişiler girişimci olabilmektedirler. Bir kişide bu özelliklerin tümü varsa girişimci olabilmektedir. Bunlar aynı zamanda bireydeki girişimci tutum ve davranışları göstermektedir.

Girişimcilikteki bu özellikler ve süreçler sorun çözmek, ihtiyaçları gidermek için vardır. Ancak sorunlar yaratıcı şekilde çözülür, ihtiyaçlar yaratıcı şekilde giderilir. Sorunları çözen, ihtiyaçları giderenler de yeni bir teknoloji, süreç, ürün veya hizmettir (Akın Koçak, 2003, s. 49). Ancak günümüzde yeni bir ürün, hizmet ve toplumsal fayda üretenler girişimcidir, algısı daha yaygındır. Oysa üründe, hizmette ve toplumsal faydada inovasyon yapılmasının yanı sıra süreçlerde, örgütlemeye, teknolojiye inovasyon yapılması da girişimcilik olarak nitelendirilmektedir.

Bir süreç olan girişimcilik, kendisini oluşturan alt süreçlerden meydana gelmektedir. Bu özelliği ile kendisinin bir süreci olan inovasyonun süreçleriyle de benzerlik gösterir. Esasen daha önce de belirtildiği gibi girişimciliğin amacı, sorunları çözmek, ihtiyaçları gidermektir. Bunun için sorun ve ihtiyaçlar bunları çözecek ürün, hizmetler ve düzenlemeler için arama yapılır, bu arama fikir düzeyindedir. Başlangıç noktası burasıdır. Bu tamamlandıktan sonra seçim yapılır, yani bulunan fikirler seçilir, seçilen fikirler uygulanır sonra da değerlendirme yapılır, tekrar arama, seçme, uygulama, değerlendirme şeklinde süreç tekrarlanır. Bu durum daha sonraki konularda daha ayrıntılı ele alınacaktır. Girişimciliğin kavram olarak daha iyi anlaşılabilmesi için şu şekilde özetlenebilir: girişimcilik sorun ve ihtiyaçları fark etmek, bunları gidermek için ticari hale gelebilecek ürün /hizmet ve toplumsal fayda yaratmak, üretim faktörlerini bir araya getirebilmek ve düzenlemek, bunların tümü için risk almak, yenilik yapmak, fırsatları öngörmek ve değerlendirmek olarak ifade edilebilir.

Arama, seçme, uygulama ve değerlendirme girişimciliğin alt süreçleridir.

Arama, seçme, uygulama ve değerlendirme girişimciliğin alt süreçleridir.

GİRİŞİMCİ

Girişimcilik bir eylem, girişimci ise bu eylemi yapan kimsedir. Girişimcilik, içerisinde eylemleri barındıran süreçler bütünüdür. Girişimci, bu eylemlerin tamamında ya da bir kısmında bulunabilir. Yani her süreç eylem içerir ancak girişim-

Girişimcilik sisteminde girişimci mutlaka vardır, fakat alt sistemlerin bazılarında olmayabilir.

Girişimci tutum ve girişimci davranış bir girişimcide bir arada olması gereken en temel özelliklerdir.

Emir almayan, özgür insanın yaratıcılık potansiyeli daha yüksektir.

Girişimci, içinde bulunduğu iletişim ve ilişki ağlarıyla beslenir.

Girişimcilik hem piyasa hem de bürokrasiyle güçlü ilişkilere sahip olmayı gerektirir.

ci her eylem de olmayabilir. Girişimciliği bir sistem olarak görürsek süreçleri alt sistem ya da sistemin alt elemanları olarak değerlendirirsek, girişimci sistemde mutlaka vardır, fakat alt sistemlerin tamamında olmayabilir.

Girişimcinin sahip olduğu tutum ve davranışlar girişimci olmayanlardan farklıdır. Zaten girişimciliğin tanımlarında da bunlar fark edilmektedir. Fırsatların benimsenmesi, risk almaya hazır olma, yenilik ve değişim için istekli olma, belli başlı girişimci tutumlarından bazılarıdır. Bunları eyleme dökmek, bunlar için harekete geçmek girişimci davranışını göstermektedir. O halde bir girişimcide hem “girişimci tutum” hem de “girişimci davranış” olması gerekmektedir.

Genel anlamda girişimcinin özelliklerinden sayılan unsurları tutum ve davranışlara dağıtabiliriz. Bu, özellikle zekâ, enerji, deneyim, girişimcilik ruhu, rasyonel davranış yetisi ve motivasyondur (Başar, Tosunoğlu ve Demirci, 2001,s.10). Girişimcilerdeki bu özellikler geçici değil sürekli vardır.

Girişimci aynı zamanda inovasyon lideridir. Girişimci yola çıktığında başarısızlıkla karşılaştığında yeni yol bulandır. “Ben başarısız oldum, yapamıyorum.” demez, mutlaka çıkış yolu bulur. Belirli bir mesafe koşan atlet gibidir. Düşüğünde, yenildiğinde koşudan vazgeçmez, kalkar üstünü silkeler, kendisine gelir kaldığı yerden devam eder. Ancak bazıları koşudan vazgeçerler ve bırakırlar. İşte bunların girişimciliği tartışılır. Girişimciler için girişimcilik gelip geçen bir şey değil, bir yaşam ve düşünce biçimi, dünyayı ve çevreyi algılama ve yorumlamadır. Görülmeyeni görme, geçmişi bilme, bugünü anlama geleceği kestirmedir.

Girişimciliğin gücü özgürlükten gelir. Girişimcinin bir özelliği de özgür olmasıdır. Gerçi özgürlük, yenilikçilik özelliğindendir, ama yine öne çıkarmakta fayda vardır. Kontrol edilmek, otoritenin altında olmak, hiyerarşi ve bürokrasinin arasında kalmak, girişimcinin hoşlanmadığı şeylerdir. Çünkü emir almayan, özgür insan daha yaratıcıdır. Yaratıcı insan girişimcidir. Bu nedenle günümüzde işletmeler ve diğer kurumlar hatta liderler otoriteyi azaltma ya da bırakma eğilimi göstermektedirler. Özellikle kriz döneminde her şeyi kontrol etmenin çalışanların yaratıcılığını öldürdüğü dolayısıyla krizden çıkışı zorlaştırdığı için tersi politikaların uygulamasının doğru olacağı daha çok tartışılmaya başlanmıştır (İnovasyon renkleri, Mart 2010,s.6-7)

Girişimcinin ilişkileri ve iletişimi güçlüdür. Bu alanda, içinde bulunduğu ilişki ve iletişim ağları ona güç verir. Çünkü bu tür ortamlar paylaşım, işbirliği ve dayanışma imkânları sunar. Bu da çözülemeyen sorunlar ve aşılamayan engeller için destek sağlar. Zaten bu tür ortamlarda bulunmak ve görünür olmak girişimcinin de psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarının giderilmesi ve motivasyonunun artması için olumlu katkı sağlar. Girişimcinin iş fikrini bulmasında ve pazarla olan bağlantısında kurduğu kişisel ilişki (sosyal ilişki) çok önemlidir. Fırsatları bulmak, yakalamak konusunda girişimci daima dikkatlidir. Radarlarını açmış, tarama yapar gibi çalışmaktadır. Burada ilişkilerden geniş ölçüde yararlanır. Hatta girişimci olmayanların iş fikirlerinden de yararlanır, sosyal ağın içinde çok hareketlidir. Hem piyasa ile olan bu ilişkilerinde hem de bürokrasiyle olan ilişkilerinde güçlü olması ona çok büyük avantaj sağlar. Piyasada müşterilerle olan, çalışanlarla olan ilişkiler müşteri ve çalışan bağlılığını artırır. Bu durum girişimcinin işletmedeki konumunu ortaya koyar. Girişimci, işletmenin ne önünde ne arkasındadır. O, işletmenin her yerindedir.

Günümüzde inovasyon nasıl tek kişiye, bir gruba bağlı değilse, kapıdan giren herkes bu sürece dahil edilmişse hatta örgütün dışına taşmışsa (açık inovasyon) girişimcilikde tek kişiye ait değildir. İşletmede yöneticiler de, çalışanlar da girişimci davranış göstermektedirler. İleride girişimci çalışan, girişimci yönetici, girişimci lider gibi

kavramların daha fazla dillendirileceğini söylemek pek yanlış olmayacaktır. İşletmede girişimci dışında herkes girişimciye girişimci özellikleriyle destek vermiş olacaklardır.

Girişimci bilgili ve becerikli olmalıdır. Yetenekde zaten bu ikisinin birleşmesiyle ortaya çıkmaktadır. O halde girişimcilik yeteneği geliştirilebilir mi yoksa doğuştan mıdır? Sorusu sürekli sorulur (Müftüoğlu,2009,s.v). Eğer yetenek, bilgi ve beceriden oluşuyorsa eğitim ve öğretimle bu yetenek geliştirilebilir. Pek tabi doğuştan da girişimci olunur, fikri kabul edilse bile eğitimle geliştirilebilir. Doğuştan girişimci olan pek çok kimsenin bu özelliği ortaya (açığa) çıkmamış olabilir. İşte çeşitli seviyelerdeki girişimcilik eğitimi hem girişimci yeteneğini geliştirir, hem de doğuştan var olsa bile bu yeteneğin açığa çıkması ve daha da güçlenmesi sağlanmış olur.

Girişimci olunur mu girişimci doğulur mu? Tartışınız.

SIRA SİZDE

Girişimcilerle ilgili çok konuşulan MİT'ler vardır. Bunlar doğru gibi kabul edilir. Ancak doğru değildirler (Tusino, 2002, s.38.39). Bunlardan bazıları şunlardır;

- *Sermayesi olan herkes iş kurabilir başarılı olabilir* : Her kapital sahibi iş kurabilir ancak her kurulan iş başarılı olamaz. İş kurmak için sermaye gerekli ama sadece onun olması yeterli değildir. Helva yapmak için sadece un yeterli değildir unun yanında şeker, yağ ve helvayı yapacak bir ustanın (girişimci) olması gerekir. Bu MİT'e benzer "Akıl verme para ver" deyişi de çok kullanılır. Bu da pek doğru değildir. Çünkü sermaye sahibi olmak girişimciyi başarıya götürmez. Zaten akıllı girişimciler ihtiyaç duydukları parayı rahatlıkla bulabilirler.
- *X girişimci şunu üretiyor, satıyor, kazanıyor ben de bunu yaparsam kazanırım* : Bu düşünce tamamen taklitçilikler. Girişimci taklit yapmaz, farklı olanı yapar. Girişimci inovasyon yapar. O bunu yapmışsa ben farklı bir şey yapmalıyım, der. Hiç kimsenin yapmadığını ilk kez o yapmak ister. Gerçek girişimci taklit eden değil taklit edilendir. Pazarda ilk olmanın üstünlüğünü yaşar.
- *Eğitim dönemlerinde pek başarılı olamayanlar girişimcilikte de başarılı olamaz* : Pek tabi girişimcilik eğitimini ayrı tutarsak, genel ve uzmanlık eğitiminde başarılı olanlar girişimcilikte de başarılı olurlar, şeklinde doğrusal ilişki kurulamaz. Çünkü girişimci, yaratıcı, motivasyonu yüksek başarabileceğine inancı ve risk yelpazesi güçlü öngörüler, sezgileri ve analitik yetenekleri gelişmiş kişilerdir.
- *İş fikri yaratabilen herkes girişimci olabilir* : Girişimcilik için iş fikri üretmek tek başına yeterli değildir. Bu fikri ticari ürün ve hizmete ya da toplumsal faydaya dönüştürebilmek gereklidir. Yani fikri gerçeğe dönüştürmekde fikir kadar önemlidir. Bazı kimseler fikir üretirler ya da bulurlar ve ondan sonra hiçbir şey yapmazlar ama fikir bulma konusunda iyidirler. Yine bazıları iş fikrini ürüne hizmete çevirir, ancak ticari hale getiremez, bu özellikte olanların sayısı az değildir. Ancak hem iş fikrini bulan, bunu ürüne hizmete ve toplumsal faydaya çeviren hem de ticari hale getirebilen gerçek girişimcilerdir. Hatta başkasının bulmuş olduğu ürünü (izinle) ticari hale getiren de girişimcidir. Pek tabi ki bu süreçlerde her girişimci başarılı değildir. Aksi takdirde başarılı olan herkes girişimcidir, başarısız olan girişimci değildir gibi bir sonuç çıkar ki bu da doğru değildir.

- *Girişimciler devletten ihale alan, vergi kaçıran, çalışanın ücretini ödemeyen, meşru gören kimselerdir* : Bu algı doğru değildir. Gerçek girişimci etik ilkelere uyar. Onun için itibar sahibidir. Girişimciliğin geliştiği toplumlarda girişimcinin imajı yüksektir. Çünkü devlete vergi, insanlara iş verir. Toplumsal refahın artmasını sağlar. Ürettikleri ürünlerle ve hizmetlerle tüketicilerin sorunlarını çözer, ihtiyaçlarını gidererek onlara kaliteli yaşam sunar. Özellikle kriz dönemlerinde işsizliğin artması, vergilerin düşmesi sorunlarının çözümü için girişimciliğin ve girişimcilerin sayısının artması istenmekte, girişimcilik kültürünün yaygınlaştırılması desteklenmektedir.
- *İflas eden girişimci yüz kızartıcı suç işlemiştir* : Girişimcinin iflas etmesi başarısız olması demektir. Girişimcilikte başarılı olmak yanında başarısız olmakda vardır. Her girişimcinin her denemesi başarılı olacaktır diye bir şey söz konusu olamaz. Girişimcilikte başarısızlık olmaz, demek çok yanlıştır. Başarısızlık da başarı kadar önemlidir. Değerlendirildiği takdirde, “Ama ya başarılı olamazsam itibarım her şeyim biter” deyip girişimci olamayanlar bu kadar büyük riski alamazlar. Oysa iflas da girişimci için normal bir şeymiş gibi görülmeli ve iflas edenin tekrar denemesi desteklenmelidir.
- *Girişimciler kumarbazdır* : Girişimciler risk alır, ancak aldıkları risk hesap edilebilir kontrollü risktir.
- *Girişimcinin gecesi gündüzü yoktur* : Tümü için geçerli değildir, ama zaten girişimciler işlerini sevdikleri için düzensiz bir yaşamdan şikâyetçi değildirler. Hatta belirli bir stres onların istediği bir şeydir. Düzgün, tek düze bir hayat yerine sürprizli, heyecanlı, biraz stresli özgür hayat onlar için önemlidir.